

Praktiska tips för ersättning vid forcering

Det är fortsatt svårt för entreprenörer att få ersättning vid forcering. Det visar bland annat ett nyligen avgjort mål mellan NCC och Västra Götalandsregionen vid Göteborgs tingsrätt. Domstolarna ställer höga krav på entreprenörens handlande och bevisning. I den här krönikan ger jag några konkreta tips på vad en entreprenör kan göra för att öka förutsättningarna att få ersättning vid forcering.

TEXT: SIMON HARTMAN, ASSOCIATE ADVOKATFIRMAN DELPHI

Forcering innebär att entreprenören vidtar åtgärder för att undvika eller minska försening av entreprenaden som beror på beställaren. Åtgärderna kan till exempel bestå i utökning av arbetskraft, arbete på övertid och omdisponering av arbetena. Forcering ska beställas skriftligen av beställaren, men ersättning kan utgå även vid muntlig beställning. Entreprenören är skyldig att utföra åtgärderna på beställarens bekostnad om de inte innebär väsentlig olägenhet. Entreprenören behöver exempelvis inte utföra forcering om det krävs att arbetare flyttas från en annan arbetsplats.

Två frågor som typiskt sett uppstår vid forcering är om beställaren beställt åtgärderna och vad kostnaderna för forceringen uppgår till. Här är därför konkreta tips för att hjälpa entreprenören att bevisa det.

ENTREPRENÖREN BÖR ALLTID begära en skriftlig beställning med tydlig begäran om forcering. Frågan om beställning orsakar ofta problem eftersom AB och ABT förutsätter att parterna kommunicerar tydligt och skriftligt. Den som varit engagerad i en entreprenad vet att det inte alltid går till så. Entreprenören uttrycker istället ofta att "ett förhållande orsakat problem" och beställaren att "arbetena måste bli klara i tid". Det är entreprenören som ska visa att beställaren beställt forcering. Entreprenören bör därför alltid kräva skriftlig beställning av forcering innan den utförs. Om beställaren uttrycker sig vagt bör entreprenören begära ett förtydligande.

Entreprenören kan i förväg begära att parterna bestämmer ersättningen. Det är svårt att avgöra vilka kostnader som uppstår på grund av forceringen. Tänk dig den

här situationen. Entreprenören har planerat att schakta och transportera massor för en husbyggnad och garagebyggnad samtidigt för att effektivt använda maskiner och personal. På grund av forcering utförs arbetena för husbyggnaden före garagebyggnaden. Hur mycket mer tid och resurser än planerat går åt till att schakta och transportera massor för garagebyggnaden? Effektivitetsförluster och andra kostnader är svåra att uppskatta i efterhand och orsakar ofta problem. Det kan hanteras genom att parterna i förväg kommer överens om en fast summa eller annan ersättningsform som ska utgå för hela eller delar av forceringen. Entreprenören får dock inte vägra att utföra forcering enbart på grund av att beställaren inte går med på att avtala om ersättningen.

NÄR PARTERNA INTE i förväg kommer överens om ersättningsformen får entreprenören ersättning som för ÄTA-arbete, d.v.s. oftast enligt självkostnadsprincipen. Entreprenören bör mycket noga dokumentera de åtgärder som utförs, samla underlag och löpande anteckna åtgärderna och kostnaderna för dem i dagboken. Entreprenören bör vid byggmöte eller på annat sätt kontinuerligt skriftligen underrätta beställaren om de åtgärder som vidtas och kostnaderna för dem. Domstolarna är typiskt sett hårda mot en entreprenör som inte löpande underrättat beställaren. Vid större entreprenader kan entreprenören avsätta en person med uppdrag att dokumentera de forceringsåtgärder som utförs och kostnaderna för dem samt hålla regelbundna möten med beställaren där åtgärderna och kostnaderna redovisas. Vissa entreprenadjurister anser att kostnaderna för resursen ska ersättas som en del av

Simon Hartman, Associate advokatfirman Delphi.

forceringen. Även om det inte skulle vara så är jag övertygad om att den ytterligare forceringsersättning som resursen kan vinna åt entreprenören betalar för tjänsten flera gånger om.

ÄVEN OM DET ofta är svårt för entreprenören att visa vilken ersättning den har rätt till för forceringsåtgärder finns det alltså sätt att förbättra förutsättningarna. Jag har föreslagit att entreprenören alltid begär tydlig skriftlig beställning, att parterna i förväg avtalar om ersättningsformen för forceringsåtgärderna, att entreprenören noga dokumenterar de åtgärder som utförs och kostnaderna för dem, att beställaren löpande underrättas om dem och att entreprenören i vissa fall avsätter en särskild resurs för forceringen. Entreprenörer som inte gör något av det möter ofta en brant och dyr juridisk uppförsbacke. ■